

KMETSKI LIST

št. 30

Ljubljana, 24. julija 1940

Leto XXII

Vrnimo se k zemlji

V silnih naporih danes vse človeštvo išče novih potov, novih oblik, novih ljudi in novih zakonov za zgradnjo družbe. Gesla se bliskajo in križajo, v krvavem trenju se oblikuje svet, ki mu danes še ne vidimo podobe.

Umljivo je, da v tem vrvenju ni nihče izvzet. Z razvojem in napredkom civilizacije, zlasti z razmahom tehnike postaja svet vse bolj in bolj celota. Zato tudi najoddaljenejši deli občutijo vsak gib, vsako spremembo, ki se izvrši kjerkoli. Tako smo nujno tudi nevtalci potegnjeni v

Splošni vrvež iskanja

z vso silo. Razlika je le v tem, da nam ni treba prelivati krvi. Prav zaradi tega toliko lažje pogledamo resnici v oči in sprejemamo ali odklanjamo dejstva brez predsodkov.

Nastane vprašanje: Ali je sploh kaj novega mogoče? Ali je mogoče najti oblike, ki jih še ni bilo? Ali je mogoče izoblikovati sisteme, ki bi bili res novi?

Davno, davno je nastal izrek: Nil novi sub sole (Nič ni novega pod soncem). In to spoznanje velja tudi za danes in za vekomaj.

Zemlja

je prva in edina vrednota, ki je s svojimi zakoni, s svojo večno postavbo trajna. Človek pa je hkrati z vsemi živimi bitji sin zemlje. Iz nje prihaja, vanjo se vrača. Zato je telesno in duhovno nujno navezan na zemljo in tesno in nerazdružno povezan z njo. Vse, kar teži za tem, da bi se človek ločil od zemlje ali se celo zoperstavil njenim zakonom, je zabloda, ki nujno rodi slabe posledice. Za vsako zlo sledi namreč — kazen. To je večni zakon prirode, ki ga človek ne more spremeniti.

Tega se bolj ali manj jasno zaveda vsak misleč človek, z dejanji, z delom, z vsem načinom svojega življenja pa to potrjuje in izpričuje — kmet.

Po vojni

leta 1918 je bil kmet prvi in edini, ki se je z vso ljubeznijo, požrtvovalnostjo in vztrajnostjo vrnil k svojemu delu, k zemlji. V tistih nemirnih in vrtoglavih dneh, ko je vse stanove zajel vrtinec špekulacije, je bil kmet tisti, ki je kljub vsem težavam ohranil ravnovesje in s tem dejansko rešil človeško družbo propada. Ne velekapital, ne industrija in ne noben drug družabni sloj, ampak kmet je bil, ki je začel zopet ustvarjati. Z razboljenim srcem se je vrnil. In naj je našel zemljo kakršno koli, naj so ga tegobno pozdravile ruševine, kjer se je prej sončil njegov dom, je kmet z enako ljubeznijo prišel in se lotil dela. Medtem ko se je val špekulacije blazno pehal za zlatom, za raznimi valutami in sploh za tem, kako bi ljudje brez dela udobno živeli, je kmet edini visoko dvignil prapor dolžnosti in dela. Ni vprašal, koliko mu to delo donaja dobička, ampak je delal v globoki zavesti, da je delo človekova prva dolžnost in temelj vsega življenja. Ne zlato, am-

pak kruh je vrednota, na kateri sloni svet. Kruha pa brez dela ni. In ker je kruh neizbežna nujnost, je takisto neizbežna nujnost tudi delo.

Vir novega reda

Iz tega spoznanja sledi neizpodbitna resnica, da je treba vir vsakega novega — ali boljše povedano: prenovljenega družabnega reda iskati v zemlji, v njenem predstavniku: kmetu. Posameznik lahko diktira (ukazuje) gospodarstvo za neko dobo, za dobo svojega življenja. Kakor hitro zatone diktator, zatone tudi njegov sistem. Edina vekovita diktatura je zemlja, mati priroda s svojimi zakoni. Zato je kmetovo življenje, njegovo delo in tudi njegova miselnost v sestavi človeške družbe vrednota, ki nikoli ne odpove.

Kmetovo delo je polno trpljenja, je prav za prav ena sama odpoved, je ena sama žrtev v korist skupnosti. In prav zato, ker je to delo trajno in položeno na večne osnove, je kljub trpljenju tudi lepo. Značilno je zato, da

tudi v kulturi ustvarjajo največje bisere kmetški sinovi, ljudje, ki so kljub temu, da sami neposredno niso kmetje, ohranili kmetško miselnost. Kar pogledamo v našo kulturno zgodovino: Vodnik, Prešeren, Levstik, Jurčič, Stritar, sami kmetški sinovi, skromni pastirčki so oblikovali naš obraz! Pri Hrvatih takisto. Odkod je Meštrovič, ki ga danes priznava ves kulturni svet?! In pri Srbih? Tam se celo kralji čuti kmeta! In prav ti kmetški kralji so osvobodili Jugoslovane! Ne bi bilo danes svobodne Jugoslavije, da nismo imeli kraljev iz dinastije slavnihi Karadjordjevičev! In prav zato, ker tako globoko koreninijo v narodu, v zemlji, so izvedli dela, pred kakršnimi strmi zgodovina. Osmansko carstvo, habsburška monarhija — oba sta klonila pred srbskim kmetškim kraljem!

To je nauk zgodovine, ki je naš ponos in naša vera. Ne zablode razbičanih živcev, ampak zemlja je naša vodnica. Ko iščemo novih oblik, se vrnimo k zemlji, pa bomo zanesljivo našli pravo pot!

Vsedržavno kmetško gibanje

Veliki učitelj hrvatskega kmetškega naroda St. Radić ni nikdar smatral, da bi bilo njegovo delo z organiziranjem hrvatskega kmetškega pokreta končano. St. Radić je bil prepričan Jugoslovan in Slovan. Zato mu je stalno lebdela pred očmi ona velika socialna misel, ki jo je hrvatski narod tako hitro doumel in občutil. St. Radić je hotel najprej organizirati kmetško gibanje na Hrvatskem, tu postaviti trdnjavo in ognjišče kmetško socialnih idej in jih nato razširiti med vse ostale Jugoslovane, med Srbe in Slovence, in tudi Bolgare. Pokrajina Matije Gubca je bila za Radićeve ideje priprava, pa tudi slovenski in srbski narod sta jih naglo sprejemala. Leto pred svojo mučeniško smrtjo se je Radić odločil pričeti z organizacijo Narodne seljačke stranke po vsej državi. V to stranko naj bi vstopile tudi vse obstoječe kmetške in tudi druge stranke, ki so imele v programu kmetško socialno misel.

Radić je odšel med srbske kmete, ki so ga prisrčno in toplo sprejeli. Na kmetških taborih v Krškem ga je vedno poslušalo in odobraval na desettisoče slovenskih kmetov. Enotno kmetško gibanje je vzplamtelo v srcih vsega jugoslovenskega kmetstva. S hitrim korakom so se bližale ure obračuna z vsemi sovražniki kmetške misli in kmetškega gibanja. Jugoslavija je bila na potu razčiščevanja političnih, gospodarskih in socialnih razmer. Dobila bi zdravo vsedržavno gibanje, ki bi bilo nosilec naše državne misli, globoko zakoreninjeno v naši zemlji, narodu in njegovi zgodovini. Pijavke, izkoriščevalci in korupcionisti, ki so se poslastili po vojni našega javnega življenja, so se prestrašili. In oni v Beogradu in Zagrebu in Ljubljani. Vsedržavno kmetško gibanje je bilo treba streti, oblast

obdržati tudi za ceno prelivanja krvi in smrti najboljših mož Jugoslavije. Radić je padel. Nosilec vsedržavnega kmetškega gibanja je bil mrtev in njegovi sovražniki so se oddahnili. Najbolj so se oddahnili oni krogi na Hrvatskem, ki jim je Radić onemogočil politično udejstvovanje med hrvatskim kmetom z novim geslom: »Boga molimo, duhovnika presojava.«

Zgodovina in razvoj kmetškega gibanja je bilo resnično potisnjeno za deset let nazaj, toda kmetška misel ni bila uničena, ni bila zatrta. Radićevo nasledstvo v HSS je prevzel dr. Maček. Prav tako pa je pričakovalo vse kmetstvo Jugoslavije, da mora dr. Maček postati tudi nosilec Radićeve vsedržavne kmetške ideje. Po uresničenju zahtev hrvatskega naroda z ustanovitvijo banovine Hrvatske ne obstoja nobena ovira več za organizacijo vsedržavnega kmetškega gibanja, ki je predstavljalo višek Radićevega prizadevanja. Prepričani smo, da bo dr. Maček tudi v tem pogledu izpolnil Radićev testament.

Iz številnih izjav, ki jih je v zadnjem času podal dr. Maček za tu- in inozemsko javnost, je določno razvidna njegova težnja po vsedržavnem kmetškem pokretu, ki naj bo naša oblika za nov gospodarski in socialni red v novo se snujoči Evropi.

Kmetški pokret postavlja vsakega na svoje mesto in mu odreja njegovo dolžnost in vlogo v narodu in človeški družbi. Kmet ni sovražnik delovnih stanov, marveč njihov prijatelj. Nikogar ne izkorišča, ker ga izkoriščati ne more, kajti narava njegovega dela ni špekulativna, marveč ustvarjajoča. Zato je kmet bil v naši zgodovini prvi tvorec države in nosilec narodne svobode. Kmet je dal pri Slovanih zadružno

SMER NAŠE POLITIKE

Minister pravde dr. Lazar Marković je izjavil v Splitu povodom vesti o spremembi naše notranje politike sledeče:

»Kurz naše zunanje politike je isti, kakršen je bil dosedaj. Prav tako tudi smer naše notranje politike. Spremembe v ministristvu prosvete in notranjih del ne pomenijo nobene spremembe kurza in o neki rekonstrukciji vlade ni govora. Banovina Hrvatska gradi svoje notranje življenje povsem v skladu s sporazumom in intencijami kr. vlade v Beogradu. Današnja Hrvatska je otrok širše nam domovine Jugoslavije.

Kmetška mladina

MUHABER

Tudi z naše strani se oglašamo. Delovanje Društva kmetijskih fantov in deklet sicer ni tako živahno kot bi moralo biti, toda to ni po naši krivdi.

Preteklo nedeljo smo priredili izlet v Št. Jernej, seje društvene uprave se redno vršijo, prav tako pa skušamo izvesti tiho in podrobno delo, ki se na zunanje ne vidi, ki pa ima največjo moč in vrednost. Poudarimo lahko, da je v naši vasi in vsej okolici, kjer ima naše društvo vpliv, ideja kmetijsko-mladinskega gibanja krepko vsidrana in nobena sila bi je več ne mogla iztrebiti. V tem zamenju je prežeto vse naše delovanje.

VELIKA POLANA

Pri nas že dolgo časa kmetijska mladina hrepeni, da bi si ustanovila svojo kmetijsko-mladinsko organizacijo, pa nam je oblast pravila iz neznanih razlogov zavrnila. Hoteli smo ustanoviti društvo kmetijskih fantov in deklet, ki bi naj bilo v bodoče prava naša narodna univerza.

Kljub vsemu temu pa nosimo v srcih idejo kmetijsko-mladinskega gibanja, ki je v zadnjem času pridobila še več na veljavi in se širi po vsej ravnini našega Prekmurja. Lepa je misel kmetijsko-mladinska, lepo in kulturno delo vršijo njene organizacije, zato bomo vedno z njo šli in delali.

GORNJI PETROVCI

Redni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet se vrši v nedeljo dne 21. julija ob 9. uri dopoldne. Pozivamo vse tovariše in tovaršice, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Dnevni red je sestavljen v smislu navodil Zveze.

Ob košnji in žetvi

Meseci junij, julij in avgust so meseci, v katerih začne naš kmet pospravljati prve pridelke. V juniju je košnja in v juliju žetev. Oboje zahteva obilo truda, posebno še, če je neugodno vreme. Vsak gospodar si za ta čas skuša že naprej zasigurati potrebne delovne moči, če uvidi, da sam vsega ne bo zmogel. Kdor ni izkušal, bo težko razumel našega kmeta v tem času.

Kosi, žanje, mlati se samo enkrat v letu, zato taka skrb, strah pred slehernim oblakom, da ne uide to, kar se je čakalo več kot pol leta. Nesrečnih udarcev je vse polno. Seno se v dežju v par dneh že pokvari, žito je v nevarnosti pred točo in še razne druge ujme, pred katerimi naš kmet nima mirnega spanja. Vsaka ura je kmetu v tem času dragocena. Vas se zbudi ob 3., ob 4. in trudapolno delo se nadaljuje brez odmora ves dan v trdo noč. Za človeka, ki gre iz mesta na izlet preko polj in travnikov, mu je, ko vidi to kmetijsko delo, skoraj romantično. Niti malo pa ne pomisli, da se v tem delu odloča tudi njegov kruh za celo leto. Prav je, če se v tem času opomni nekatere ljudi, ki ne vidijo drugega kakor vsak dan druge časopise, ki razburjajo njih same in spravljajo v malodušje še druge. Prav je, če se pove tem ljudem, da je še nekaj važnejšega od vsakodnevnih časopisov, in to je kmetijsko delo, ki kliče po pridnih rokah in spominja vsakogar, da je v delu življenje in da se tudi svoboda le z delom utrjuje.

Svet doživlja letos nekaj izjemnega. Kmetijstvo večine Evrope je močno prizadeto. Tudi so nastale težave. Vremenske nepravilnosti še niso bile tako nepovoljne kakor letos. Ljudem primanjkuje vozne živine. Posledice so tu. Prva košnja je zastala, trave so odcvetele, postajajo lesene in so vsak dan slabše za krmo. Enako bo tudi pri vseh drugih pridelkih. Tako sklepamo že sedaj žalostno bilanco našega kmeta.

Mnogim sicer ni važno, če segnijo enemu kmetu voz sena ali 100 kmetom 100 voz sena ali drugih pridelkov, ker niso naravnost pri-

zadeti. Ali vse to, kar se bo pokvarilo, segnilo, vse, kar ne bo pospravljeno ob času, se bo še bridko maščevalo.

V jeseni, ko ne bo nobenega blaga zadostno naprodaj, ko bodo vsled tega cene naraščale in bodo previsoke vsaj za tiste, ki sedaj komodno preživljajo počitnice, ta čas se bo marsikdo spomnil na kmetijske pridelke in slišali bomo glasne zahteve po maksimalnih cenah krompirja, sena, drv itd.

Mi pa sedaj opozarjamo, sedaj kličemo, kmetu je treba v teh dneh pomagati. Tega naj se zavedajo odgovorni ljudje in skušajo vplivati povsod, kjerkoli je možna pomoč.

Kaj pomaga, če izdamo letno visoke vsote za povzdigo kmetijstva, za umetna gnojila, semena in drugo. Treba je zato zelo hiteti. Ura je dvanajst. Nič ne vemo, kaj nas še čaka. Ali, zavedajmo se, da zavisi moč naroda od njegovega blagostanja.

A. Š.

KALAN BO VODIL BORBO NAPREJ

Znani Janez Kalan, duhovni svetnik in bivši vodja svete vojske je objavil nekaj strupenih, a čisto prismojenih napadov na slovensko učiteljstvo v »Domoljubu«. Izgleda pa, da se je celo temu listu zdelo preveč neresno, kar počenja g. Kalan, pa je nehal objavljati njegove napade. Toda, Kalan ni obupal. Uredništvu »Učiteljskega tovariša« je poslal dolgo pismo, v katerem napoveduje nadaljevanje svoje borbe in takole grozi, ker ga peče vest za dosedanje neupravičene napade:

»Naznanjam vam, da svoje razprave o naši šoli in učiteljstvu v »Domoljubu« še nisem končal. Samo prekinil sem jo zaradi napetosti v svetu, ker ta čas ni ravno najbolj primeren za medsebojne prepire. Ker pa v vašem listu zopet govorite o »neupravičenih napadih« na učiteljstvo in za vami to pogreva »Jutro« in ker je vojna nevarnost za nas minula, bom razpravo za nas nadaljeval. Tu vam pošiljam na vpogled material, ki ga imam. Mislim, da glasilo stanu, ki ima toliko masla na glavi, bi moralo biti lepo ponižno, če mu kdo kake napake očita, ali če se že brani — česar bi vam na zadnje niti ne zameril — bi se moralo braniti, kakor se brani grešnik, kateremu se njegovi grehi po pravici očitajo. — Če boste na mojo razpravo odslej ali molčali ali se vsaj primerno in dostojno zagovarjali, potem vsega tega gnoja ne bom nosil na trg, ali obešal na veliki zvon. Ako pa moje želje ne boste

Zakladi ruskega gospodarstva

Stolipinova reforma je imela popolnoma določene cilje. Prvi med temi je bil, da se ljudstvu nekako pokaže, da vlada zanj skrbi in da mu hoče njegov socialni položaj popboljšati. Drugi cilj je pa šel za tem, da se v Rusiji ostvari mogočna fronta kapitala proti delovnemu ljudstvu, združenemu med seboj z enakimi socialnimi težnjami. Mnogi označujejo Stolipinovo reformo kot nekaj tretji »osvoboditveni manifest«, ki naj bi dal mušikom v roke možnost, da svoja posestva prodajo kulakom in da se potem, če hočejo živeti, podajo v roke velekapitalističnim tvorničarjem, ki bi s svojim ogromnim kapitalo mlažje krotili nezadovoljstvo med delavskim slojem. Torej naj bi Stolipinova reforma izvedla dvoje: prvič naj bi poslala na boljše čase upajočega kmeta pod knuto dobičkaželjnega tovarnarja, drugič pa naj bi na Ruskem ustvarila prodajo mušičkih posestev kulakom nekaj nov, pri ruskem ljudstvu že pejo osovraženi fevdalni red. Tako lahko rečemo, da je Stolipin s svojo reformo segel kar po dveh loncih hkratu, po novem in po starem. V prvega, tovarnarskega, naj bi se zmetalo čim več nezadovoljnejšev, da bi bil

na kmetih mir, v drugega, vlastelinskega, pa naj bi se posadilo ruskega mušika nazaj pod komando vaških mogotcev, zvesto vdanih vsem absolutistično-carističnim vladam. To dokažemo s statistiko, ki nam pravi, da se je v zadnjih dvajsetih letih pred vojno dvignilo število delavstva samo v mestih na 7,165.000 ljudi. Če štejemo zraven še družine, ki so se s tem, kar so ti delavci zaslužili, morale preživljati, dobimo za tiste, če še ne za današnje čase, ogromno število ljudi — 23,300.000! In vsi ti so bili odvisni od zaslužka po tovarniških obratih.

Najbolj čudno pri vsem tem pa je, da ruska industrija še z daleka ni bila ravna z industrijami v drugih deželah! Sredi vsega tega je Rusijo zatekla svetovna vojna in Rusija ni bila na njo niti vojaško, še manj pa gospodarsko pripravljena.

RUSIJA PRED SVETOVNO VOJNO

Rusom v predvojni Rusiji ni uspelo, da bi preračunali več ko 10% svojih obširnih prirodnih bogastev. Najlažje je predvojno splošno narodno in gospodarsko stanje označil Ju-

rij Danilov, ki je bil v svetovni vojni eden glavnih ruskih armadnih generalov. Takole je povedal:

»Ruska industrija kljub porastu (zgoraj omenjenem, op. pis.) ni mogla zadovoljevati državnih potreb. Tako so n. pr. v mirnem času kovinske topilnice v svoji produkciji kovin za potrebami daleč zaostajale. Zato se je tik pred vojno uvoz tujege železa in jekla silno povečal. Isto je bilo v pogledu zadovoljitve potreb prebivalstva glede strojev in orodja. Naša industrija je bila popolnoma odvisna od tujih dobav premoga. Četudi smo v Rusiji imeli vse polno raznih rudnih najdišč, se vendar nikdo ni našel, da bi pričel svinec, cink, premog, baker, zlato, srebro in druge rude kopati. Kemična industrija je bila šele v povojih in ni bila sposobna, da bi vojski dobavljala najosnovnejše kemikalije, potrebne za izdelovanje vojaškega materiala. Kratko rečeno: vojnim potrebam ruska carska industrija zdaleka ni bila kos...«

Vzrok temu moramo iskati v tem, da je bila Rusija v ozirih podjetniškega kapitala silno siromašna in zaradi tega svojih ogromnih prirodnih bogastev ni mogla izrabljati.

V vse tvornice kovinske in mehanske stroje in v tovarne za obdelavo železa in izdelavo

vpoštevali, potem bom premislil, kaj naj s tem materialom storim. — Eno pa je gotovo: Imeti hočemo in moramo drugačno šolo in drugačno učiteljstvo! In to je namen mojih član- kov, ne pa — kakor mi podtikate — samo na- merno blatenje vašega spoštovanja vrednega stanu.»

»Učiteljski tovariš« ugotavlja, da ves po- slan material ni bil še nikoli preiskan, čeprav so prizadeti učitelji zahtevali disciplinsko pre- iskavo sami

MEDVODE

Različni sadeži dozorevajo in ob tej pri- liki ne bi bilo odveč opozoriti vse prizadete činitelje na nekaj, kar ubija narodno dušo in

njegove telesne moči, a državi ne koristi toliko da bi brez tega ne mogla gospodariti. Mislim tu na sladkor in njegovo veliko trošarino.

Boj proti alkoholu bi bil mnogo uspešnej- ši, ako bi ne bil sladkor preobdavljen. Toliko jagod, črešenj in sliv ter drugega sadja se sku- ha za žganje mesto za marmelado, ker je slad- kor predrag.

Otroci ne dobe pravilne hrane, zlasti rev- nejši, ker je sladkor predrag.

Denar, ki ga dobi država v obliki troša- rine in raznih drugih davkov na sladkor, ne zaleže toliko kolikor škoduje posredno prebi- valstvu. Naj ne ostanejo vsi gluhi in slepi za to vprašanje. Fabrikantom je treba nujno odločiti višino dobička na sladkor.

Kaj se godi po svetu

LETALSKE BORBE

so tudi sedaj, ko je zavlada v vojskovanju ne- kak odmor, silno ostre in srdite. Tako je bilo po nemških poročilih v petek na Kanalu (Ro- kavski preliv) sestreljenih 15 angleških letal, medtem ko so Nemci izgubili 2 letali.

Po angleških poročilih je bilo nad Anglijo istega dne sestreljenih 17 nemških letal, 4 bombniki in 7 lovskih letal, medtem ko An- gleži pogrešajo 5 svojih lovskih letal. Nad Ka- nalom je bilo na obeh straneh v borbi do 150 nemških in angleških letal.

ŠTIRI MILIJONE VOJAKOV

bo imela ta teden pod orožjem Anglija. Prav- kar so bili registrirani rezervisti letnika 1907, v soboto pa bo registriran še letnik 1906. Toli- ko mož menda Anglija še ni imela pod orož- jem, odkar pomi zgodovina.

NAPADI NA NEMŠKE TOVARNE

Angleži poročajo, da so nedavno izvedli uspešen letalski napad na Kruppove tovarne v Essenu. Drugi napadi so veljali neki tovarni za letala pri Bremenu, dalje letališču pri Mühl- hausenu ter še nekemu drugemu letališču. Pov- sod so bili povzročeni veliki požari. Pri Zottau sta bila bombardirana dva tovarna vlaka. V Emdenu so bombe zadele bencinsko skladišče, v Bremenu in Hamburgu pa petrolejske rafi- nerije (čistilnice).

Razen tega poročajo Angleži o številnih le- talskih napadih na razna skladišča in tovarne po Nizozemskem in v Belgiji ter pripominjajo, da iz teh borb pogrešajo tri svoja letala.

V SREDOZEMLJU

doslej še ni prišlo do pomembnejših vojnih do- godkov. Italijanska poročila vedo povedati o številnih italijanskih napadih na Malto.

V bližini otoka Krete je prišlo do pomor- ske bitke med angleškimi in italijanskimi voj- nimi ladjami. Pri tem je bila italijanska 5000- tonska križarka »Bartolomeo Colleoni« potop-ljena. Del posadke upajo, da je rešen.

Po angleškem poročilu je bila zadeta in težje poškodovana tudi druga italijanska kri- žarka »Giovanni Bande«, vendar se je umak- nila. Od posadke s potopljene ladje so Angleži rešili 545 mož, med njimi tudi kapitana.

V GIBALTARJU

nadaljujejo Angleži svoja obsežna utrjevalna dela. Na pečine nad Gibraltarjem so spravili velikanske množine topov. Kakor zatrjujejo ve- sti iz Španije, so Angleži krog in krog Gibral- tarja izkopali globok kanal, da lahko gibraltar- sko področje po potrebi spremene v čisto sa- mostojen otok.

ANGLEŠKI MIROVNI POGOJI

Kolikor je doslej znano, bo menda Chur- chill v torek odgovoril Hitlerju in objavil tedaj angleške pogoje za mir.

Kolikor doslej domnevajo, bo Anglija kot pogoj za sklenitev miru stavila tele zahteve:

Umik Nemcev iz vseh držav, ki so pred nemško okupacijo. Jamstvo Nemčije, da ne bo podvzela nadaljnjih okupacij. Jamstvo za var- nost angleškega imperija.

Po vsem dosedanjem poteku diplomatskih borb in razvoju bojev na raznih bojiščih je ma- lo verjetno, da bi bila Nemčija pripravljena za mirovne razgovore na teh osovah. Zato je tudi verjetno, da se bo vojna nadaljevala in bo mo- ralo končno orožje odločiti o izidu te največje pravde v zgodovini človeštva.

VSEAMERIŠKA KONFERENCA

Na vseameriški konferenci v Havani raz- pravljajo te dni o predlogih državnega podtaj- nika Hulla ter zastopnikov Kube in Paragvaja, po katerih naj bi 21 držav ameriškega konti- nenta (celine) prevzelo protektorat nad pose- stvi evropskih zapadnih držav na ameriškem področju.

Konferenca bo razpravljala tudi o predlogu za ustanovitev ameriškega kartela, kako naj bi se praktično uporabili produkcijski presežki posameznih ameriških držav.

ROOSEVELT ZA CHURCHILLA

Kakor poročajo, je lord Churchill stopil v zvezo z vladami vseh dominionov ter Egipta in Turčije, da v sporazumu z njimi lahko odgovori Hitlerju.

Churchill se posvetuje tudi z ameriškim prezidentom Rooseveltom, ki ga baje dosledno bcdri. Amerika namreč gleda v Angliji prvo obrambno črto za Zedinjene države. Zaradi te- ga tudi nemški tisk sedaj očita Zedinjenim dr- žavam, da hujskajo Anglijo proti Nemčiji na podoben način, kakor je pred časom Anglija hujskala Francijo.

ZDRAVILNE RASTLINE

Prof. Fran Mihelčič je te dni izdal važno knjigo o zdravilnih rastlinah, ki jo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

V prvem delu knjige so navodila za nabi- ranje, sušenje in pripravljanje zdravilnih ze- lišč za prodajo. V drugem delu je obširen opis zdravilnih rastlin, čas cvetenja in nabiranja ter uporaba pri raznih boleznih. Nato sledijo navo- dila, kako naj se zdravilna zelišča uporabljajo pri raznih boleznih. Na koncu knjige je prida- nih še 86 barvnih slik zdravilnih zelišč.

Vezana knjiga stane 85 din, v platno pa 95 din. Knjige o zdravilnih rastlinah so zelo redke. Stare izdaje so pošle, novih pa ni. Zato bo nova knjiga prof. Mihelčiča zelo koristno služila vsem našim družinam kot pripomoček za zdrav- ljenje, prav tako pa tudi onim, ki se pečajo z nabiranjem zdravilnih zelišč za prodajo. Pro- met z zdravilnimi zelišči je vsako leto večji in predstavlja ponekod lep dohodek naših kmet- skih družin.

raznih strojev je bilo vloženih skupaj 515 mi- lijonov 949.000 rubljev. Od te vsote je na vi- soke peči in na kovinske tovarne odpadlo pič- lih 153.556.000 rubljev. To nezdravo stanje bo- mo globlje razumeli šele tedaj, če vemo, da je bilo med tem časom v Rusiji vsako leto uvo- ženih kovin, raznih strojev in kovinskih izdel- kov za polnih 250.000.000 rubljev.

Končno pridemo pri našem razpravljanju v Rusiji do tega, da je bil ruski predvojni indu- strijski razvoj strogo zasledoval.

Ti interesi so se ravnali seveda po povpra- ševanjih na svetovnih trgih in po višini dobič- kov tujih delniških družb. Naj bo kakor hoče, inozemski kapital v Rusiji ni gledal na to, da bi tamošnjo industrijo dvignil, ampak je težil za čim večjim dobičkom, kar se pravi, da je vstopal samo v tiste industrijske panoge, ki so bile v tistem času najdonosnejše. Obenem so tuji delničarji marljivo pazili, da ne bi ru- ska domača industrija postala dovolj močna za kritje domačih potreb, kajti s tem bi se zmanjšal uvoz tistih industrijskih izdelkov, čij- jih uvozniki oz. producenti so bili sami ti ka- pitalisti, ki so dali ruski industriji na razpola- go denar. Tu prihaja v obzir posebno izdelava strojev, preskrba potreb elektrotehnike in ke- mični proizvodi. Tako je n. pr. tuji kapital va-

rujoč v svoji domovini lastno industrijo za iz- delavo strojev, raje izkoriščal ugodno konjuk- turo za svoj izvoz, kot pa da bi v Rusiji poja- čeval svoj v istovrstni industriji vložen kapi- tal. Nekateri panoge, posebno mehaničnih strok, so bile presajene na rusko ozemlje ne samo z vso potrebno tovarniško opremo, am- pak tudi z vsem tehničnim in ponekod celo s celokupnim delavskim osebjem.

Proizvodnja elektrotehničnega materiala je bila na izredno nizki stopnji: 50 odstotkov vseh električnih strojev, ki so bili v pogonu, je bilo nemškega izvora.

V Rusiji znanstvenotehničnih in konstruk- torskih strokovnjakov za to vrsto industrije sploh ni bilo. Posledice takega stanja ruske in- dustrijske proizvodnje so se začutile takoj ob izbruhu vojne. Ruska vojna industrija se je posluževala kompliciranih strojev in naprav, uvoženih iz Nemčije in deloma iz Anglije. Ko se je vojna pričela, je uvoz teh strojev padel na najnižjo stopnjo in Rusija je radi tega izgu- bila možnost, da proizvodnjo vojnega materia- la poveča.

Slab razvoj proizvodnje strojev in še po- sebej proizvodnje proizvodnih sredstev, Rusiji ni mogel prožiti možnosti, da bi za časa vojne postavila tvornice, ki bi vojsko preskrbovale z novimi sredstvi za vojskovanje.

Prehod iz fevdalne sužnosti v kapitalistično Sovjeti kot gospodarstveniki med vojno

Tako je bilo v Rusiji pred vojno in med vojskovanjem. Rusija je bila v primeri z drugi- mi svetovnimi državami nemočna. Gospodar- ska in socialna raven sta nezadržno padali. Tedaj je rusko ljudstvo uvidelo, da tako ne gre več dalje. Po vsem širnem carstvu so se v delavskih in industrijskih centrih pričeli vedno razsežnejši upori.

Vlado je sestavil meščan, knez Lvov. Ker se ni znal ali ni mogel zahteva mljudstva prilagoditi ga je duma, narodna skupščina, vrgla pod kap. Mandat je dobil advokat Kerenskij, ki je sicer bolje razumel potrebe širokih ljud- skih množic, a se menda ni znal prav znajti ter je moral po kratkotrajnem vladanju od- stopiti.

Zaradi teh dveh šibkih vlad, ki nista znali skleniti mirovne pogodbe in ki še vedno kljub stalno močnejšim in vedno jasnejšim zahtevam naroda vlastelinske zemlje nista razdelili na- roda, je gibanje nezadovoljstva vedno bolj razširjalo, kmetje pa so si pričeli veleposest- niško in cerkveno zemljo sami deliti. Tudi kontrola nad delom, ki so jo zahtevali delav- ci, ni bila uvedena.

DEMobilizacija v Rumuniji

Po vesteh italijanskega tiska se položaj na Balkanu vedno bolj razčiščuje.

Rumunija je v zadnjem času demobilizirala kakih 200 tisoč vojakov, za prihodnje dni pa je odrejena še demobilizacija nadaljnjih 300 tisoč mož.

V celotnem se računa, da je imela Rumunija pod orožjem okrog milijon mož.

Baje se pojavlja v Rumuniji vedno večje nerazpoloženje proti Angliji, ker je hotela Rusiji odstopiti svoje delnice rumunskih petrolejskih podjetij. Ta korak je Rumunija preprečila na ta način, da je s posebno uredbo postavila prodajo petrolejskih delnic pod nadzorstvo vlade.

SSSR

se je povečala za tri republike. Parlamenti Estonske, Letonske in Litve so namreč soglasno sklenili, da se vse tri baltske države priključijo Rusiji kot 14., 15. in 16. sovjetska republika.

V vseh treh prestolnicah novih sovjetskih republik so bile v proslavo tega dogodka prirejene velike manifestacije in so ljudje navdušeno vzklikali Sovjetski zvezi.

Iz naših krajev

× **Prosvetni minister** je ustanovil v Sarajevu novo poljedelsko in pomorsko fakulteto.

× **Jugoslovanski poslanik** v Moskvi dr. Milan Gavrilović je bil sprejet pretekli teden pri predsedniku ruske vlade in zunanjem ministru Molotovu.

× **Banovinski urad za nadzorstvo nad cenami** je bil ustanovljen pri banski upravi v Ljubljani. Za predstojnika urada je bil imenovan g. Filip Uvatnik, tajnik Delavske zbornice.

× **Trgovska pogajanja.** Naši industrijci so se te dni pogajali z italijansko delegacijo na Bledu glede dobave bombaževega prediva iz Italije. Ker so Italijani zahtevali previsoke cene, so se pogajanja preložila.

× **V rudniku kroma** pri Skoplju je stopilo v stavko 800 rudarjev. Vzrok stavke je bil odpust nekega delavca iz službe.

× **Starši ubili svojo hčer.** V Gaberju pri Murski Soboti so starši ubili s sekiro svojo 15-letno hčer, ker je zanosila. Podivjana oče in mati sta deklo najprej pretepla do nezvesti, nato pa ubila.

Žabkar Janez:

Oj, naše dekle!

Tako je zadržala tudi tisto žalostno pismo, v katerem so ji od doma sporočili, da ji je umrl oče in Pepca je zvedela za očetovo smrt šele tedaj, ko ji je bil oče že štirinajst dni pod rušo.

»Tukaj je za vas pismo. Oče vam je umrl.« ji je gospodična Magda s hladnim glasom podala črno obrobjeno pismo, kjer je mati s tresočo roko pisala o očetovi smrti.

Vse se je zameglilo pred Pepčinimi očmi in skozi meglo solza je videla, kako škodoželjno in sadistično jo modrobrobljene oči gledajo.

»Nič hudega, bo že! Saj je vseeno, če ima človek očeta ali ne, glavno je, da ima ženska moškega in moški žensko!« se je hripavo zasmejala Magda.

To je bilo tudi mirni Pepci preveč in Magdin obraz se ji je v tistem trenutku zazdel sploščen in še tisočkrat bolj ostuden kot ponavadi. Tedaj je Pepca z vso silo obupanega in tlačnega človeka udarila po tem od pudra in šminke razdrapanem obrazu.

Ko se je kasneje domislila tega dogodka, ji je padla v možgane kot pajčevina tenka misel,

× **Kipar Ivan Meštrović** je postal prvi rektor (ravnatelj) Akademije likovnih umetnikov v Zagrebu. Svojo delavnico je podaril zagrebškemu kiparjem.

× **Pri Sv. Lenartu** v Slov. goricah so pričeli graditi shrambo in sušilnico za sadje.

× **Stavka gostilničarjev.** V našičkem okraju so pričeli stavkati gostilničarji. Prenehali so točiti pivo zaradi previsokih cen, ki so jih nastavile pivovarne.

× **Ameriški listi** napovedujejo, da bo nastalo v Evropi tekom letošnje zime hudo pomanjkanje živil. Mnoge pokrajine je uničila vojna, letina je povsod slaba, a Evropa ni živela nikdar od lastnega pridelka. V Franciji in Belgiji je pomanjkanje hrane že sedaj nastopilo. Prav tako v severno afriških kolonijah.

× **Ali bo Narodna banka podržavljena?** V Beogradu je imel predavanje dr. Bičanić, ki je rekel med drugim: »Do sedaj so bila glavna sredstva porabljena. Sedaj pa, ko res vlada narodnega sporazuma začenja načrtno gospodarstvo, je prvo vprašanje, kdo bo gospodar narodnega denarja, vlada ali Narodna banka. Skoro se bo videlo, kdo več velja, 24 delničarjev Narodne banke ali 16 milijonov naroda.« Z velikim zanimanjem bomo zasledovali prizadevanje za podržavljenje Narodne banke.

× **V bližini Bosanskega Broda** se je zaletel vlak v drezino in jo zdrobil. Trije železničarji, ki so bili na drezini, so se pravočasno rešili.

× **Predsednik nemškega Kulturbunda** iz Novega Sada dr. Janko je odpotoval v Nemčijo, kjer se bo mudil 10 dni.

× **Ponovne občinske volitve** se bodo vršile v Virginmostu 11. avgusta, ker je Upravno sodišče razveljavilo prejšnje volitve. V Virginmostu prebivajo Srbi in je bila občina od nekdaj trdno v rokah SDS. Pri zadnjih volitvah pa je dobila večino JRZ. SDS se je pritožila zaradi nepravilnosti pri volitvah in upravno sodišče je pritožbi ugodilo.

× **Tatvina.** V Rogaški Slatini je bil okraden bivši vojni minister Peter Pešić in njegova žena. Nekdo se je splazil v njuno stanovanje in jima odnesel denarja in nakita za 150.000 din.

× **V splitskem pristanišču** se je potopila ladja »Vardar«. Naloženega je imela 13 ton eternita.

× **Hrvatski ban** je izdal uredbo o manjšinskih šolah na Hrvatskem za otroke, ki niso srbske, hrvatske ali slovenske narodnosti. Kjer

se priglasi 30 otrok tuje narodnosti, se sme otvoriti za njih poseben razred ljudske šole.

× **Hrvatski ban** je stavil na razpoloženje vse profesorje srednjih šol z ozemlja banovine Hrvatske, ki niso Hrvati. Med njimi je tudi več Slovencev.

× **Pregled rodovniških bikov.** Jesenski pregledi rodovniških bikov bodo po naslednjem sporedu: Grosuplje dne 5. avgusta ob 9.; Stična 6. avgusta ob 8.; Ribnica 7. avgusta ob 7.; Vel. Lašče 8. avgusta ob 8.; Unec 13. avgusta ob 8.; Logatec 13. avgusta ob 14.; Šmartno 14. avgusta ob 9.; Št. Rupert 27. avgusta ob 8.; Št. Janž 27. avgusta ob 15.; Št. Jernej 28. avgusta ob 9.; Novo mesto 29. avgusta ob 9.; Prečna 30. avgusta ob 8.; Smolenja vas 30. avgusta ob 13.30.

× **Sprejem gojencev v bolničarsko podoficirsko šolo v Nišu.** 1. oktobra letos bo bolničarska podoficirska šola v Nišu sprejela več gojencev, ki morajo biti rojeni v l. 1919 do 1923. Gojenci morajo imeti končano najmanj ljudsko šolo, ali pa kak razred srednje šole. Dijaki srednjih šol imajo prvenstvo pri sprejemu. Svojeoročno napisane prošnje je treba poslati na vojna okrožja najkasneje do 15. septembra 1940. Podrobnosti o razpisu je prinesel Vojni službeni list št. 26 z dne 13. julija. Pojasnila dajejo orožniške postaje in vojaška okrožja.

× **Odlikovan.** Upokojeni načelnik kmetijskega ministrstva inž. Josip Zidanšek je bil odlikovan z redom sv. Save II. reda. Odlikovancu slovenski kmetje iskreno čestitajo spominjajoč se njegovega nepristranskega dela in uspešnega vodenja kmetijskega oddelka na banski upravi v Ljubljani.

General Mittelhauser, ki je poveljeval zavezniškim četam na Bližnjem vzhodu

da je gospodična Magda na ta udarec čakala in to bogve zakaj. Ko jo je namreč Pepca udarila, se ji je obraz raztegnil v Pepci neznane, temne, a vendar zadovoljstvo izražajoče gube. Počasi se je pričela bližati in oči so se ji za spoznanje bolj zasvetile. Zgrabila je z vso močjo za Pepčin vrat in jo pričela daviti. Spustila jo je šele, ko je Pepco že skoraj zapustila zavest.

»Da boš vedela, kdaj ti je poginil tvoj pasji oče, pocestnica! In da boš pomnila, koga si udarila!« je s čudnim pogledom iz modrih kolobarjev še dejala in se počasi odgugala iz kuhinje.

Pepci se je vse njeno življenje zazdelo težko kot sivnec.

O, ko bi popreje vsaj malo slutila, kako močno jo bo življenje teplo!

Oče — mrtev! In hči radi hudobnosti židovske Magde zve za njegovo smrt, ko je že štirinajst dni v grobu! O, mestni svet, zakaj si tolikanj skvarjen, da zadajaš preprostim dekletom tolikšne vidne in nevidne boli?

In vsemu temu Pepca še pomoči ni vedela. Če bo pisala materi, ji ne bo mogla povedati, kako je zvedela za žalostno vest o očetovi smrti. Magda bo pismo prej prečitala in ji ga ne bo pustila oddati. Na skrivaj ga tudi ne more odposlati, ko iz hiše še ganiti ne sme. V času po prvih, še kar nekam dobrih tednih bivanja

v Bosanski Dubici, jo kruta Starverica ni puščala drugam kot na vrt. Ta pa je bil ograjen s široko in visoko zidno ograjo. Zato Pepca z zunanjim svetom sploh nikdar ni prihajala v stik.

Kaj, če bi sporočilo domov napisala tako, da tega v hiši nihče ne bo opazil?

Tega domisleka se je zelo razveselila. Da, tako bo treba storiti! Pismo, ki ga napiše, bo že nekako komu oddala. Pazila bo ob oknih in ob primerni priliki kakemu mimoidočemu vrže pismo in ga naprosi, naj ga odda v najbližji poštni nabiralnik.

Te misli se je temeljito oprijela. Kar tekom prijetno grela je njene razbičane možgane.

Na list papirja, namenjenega domov, je izlila vso svojo notranjo bolečino. Vsa se je materi izpovedala. Opisala ji je svoje življenje v Starverjevi hiši. Še posebej je govorila dragi materi o živinski Magdi, kako jo ta tepe in da jo ima vedno zaprto v kuhinji. Glavni del Pepčinih tožb pa se je vrtel okoli očetove smrti. Konec pisma je zaključeval obupen krik iz dna duše ponižanega in razžaljenega človeka, ki hrepeni po zlati prostosti, rodnom domu in dobrih ljudeh.

Nekoč dopoldne je uspelo, da je skozi

× **Sneg v planinah.** V petek ponoči je zapadel po naših planinah sneg, ki je močno ohladil ozračje po vsej Sloveniji. Ljudje še ne pomnijo, da bi v juliju sneg tako nizko zapadel. Saj je bilo pobeljeno vse do 1600 metrov.

**Pomlad
je tu!**

**Kolesa,
motorji,**

**vsi nadomestni deli
TRGOVCI POPUST!**

SPLOŠNA TRGOVSKA

**d. z o. z. Ljubljana
Tyrševa cesta 33**

Znamenje na nebu

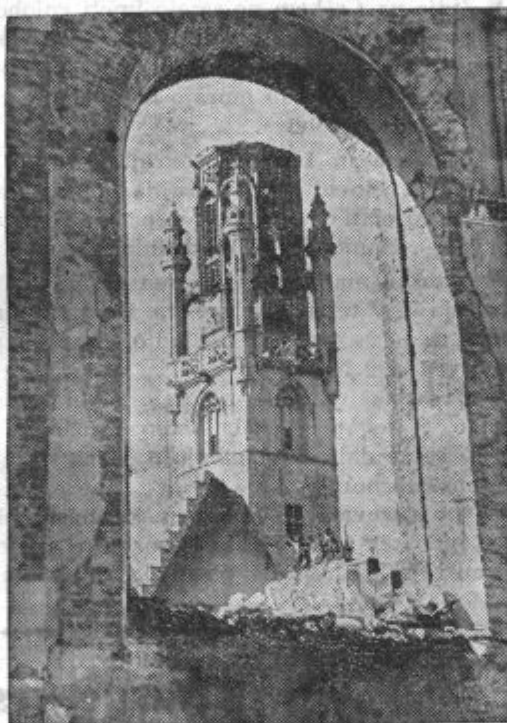
Iz najstarejših časov je ostalo ohranjenega med našimi ljudmi mnogo dobrega in prav tako mnogo slabega. Dobre strani so vedno spremljale slabe, med temi pa je ostala tudi vera v znamenja na nebu.

Če se utrne zvezda, pomeni, da je nekdo umrl, če je močno žareče nebo, pomeni, da bo vojna, če pa se pojavi repatica, se bodo na človeške nesrečnike vsule vse težave in tegobe, od vojske do kuge, lakote in povodnji. Kadar ima luna (prvi krajec) obrnjene vrhe navzgor, pomeni sušo, v nasprotnem dež. Če je okrog lune velik krog, pomeni, da bo kmalu nastopilo vetrovje. Ako je ta krog majhen, bo nastopilo deževje. Kadar se ponoči bliska na jasnem nebu, pomeni sušo in veliko ljudskih nesreč, zlasti pa nesreče pri živini. Podobnih ugibanj o znamenjih je še cela vrsta, ki večinoma temeljijo na neznanju, deloma pa tudi na jasnem gledanju naravnih pojavov, zlasti kar se tiče lune. Naše stare matere so sejale in še danes sejejo razna semena po razvoju lune. Tako na primer kadar luna narašča, ne sejejo solate, ker potem gre predčasno v cvetje in imajo skorajda prav. V kolikor najnovejša dognanja pokazujejo, ima luna ogromen vpliv na

razvoj vseh zemeljskih rastlin in ni vseeno, kdaj se katera rastlina vseje.

Pri vsem tem, kakor že koli, nas niti ti vplivi ne zanimajo toliko, niti znamenja na nebu, ampak znamenja, ki so prav tako vsidrana v nekih nevidnih silah in oznanjajo veliko poslanstvo našemu narodu. V naših mladih dušah so ta znamenja, ki jih sicer vsak dan ne čutimo in ne vidimo. Nekateri pa jih sploh ne vidijo, niti ne čutijo, le neka nevidna sila jih vodi v tabor kmetskomladinskega gibanja. Kljub temu, da je bilo to gibanje, ta prosvetna trdnjava slovenske vasi tolikokrat zaničevana in oblatena, se vendar širom domovine dvigajo znamenja, silna in mogočna znamenja, ki pričajo, da se je nekaj v našem narodu vzbudilo. Počilo je. Plodnica se je razširila in seme je padlo iz nje na slovenska tla...

Kakor da je res. Kakor bi človek resnično bil podvržen veri v znamenja, ki se dvigajo na vseh koncih, v vsakem kotičku naše zemlje in so nebeška znamenja naravnost obledela pred znamenji, ki se dvigajo iz mladega rodu slovenske vasi. Skoraj v vsakem mladem bitju vstaja novo znamenje. Kakor so raztreseni križi po naših poljih, tako so se raztresla zname-

Zgodovinski rotovž v Middelburgu je postal žrtev vojnega razdejanja

nja po vseh kočah, po vseh dolinah in gričih, povsod so znamenja, ki plavajo v dušah človeških in čakajo, da bi prišlo nekaj, da bi se nekaj zgodilo, da bi prišlo lepše življenje.

Kmetsko-mladinsko gibanje pa nad znamenji budno stoji na straži, saj je to vse skupaj en sam izraz naše moči in veličine, saj je to izraz moči slovenskega naroda, ki hoče večno rasti in se razvijati, toda ne po potih izdajalcev, ki so večno in slepo služili tujcem radi lastnega ugodja.

Žal da mnogi teh znamenj ne razumejo; žal da jih ne bodo nikdar razumeli, kar lahko rodi težke posledice v razvoju našega ljudstva. Morda, morda se bo drugače zgodilo, znamenja vsaj kažejo tako in mi trdno verujemo v srečo našega naroda!

Iz tujine

■ **Ogromno metalurško podjetje v Uralu.** Končana so dela za gradnjo novega velikega kovinskega podjetja na gornjem Uralu, približno 40 km od Sverdlovska. Vse naprave so najmodernejšega tipa. Podjetje bo moglo pridobivati velike količine bakrene rude, in sicer več kakor vsa podjetja, ki so obstojala v Rusiji leta 1913.

■ **Sovjetska »Izvestja« poročajo,** da je ena izmed ruskih polarnih ekspedicij na nekem otoku, ležečem severno od Urala, pod večnim ledom odkril bogato najdišče zlata in bakra. Dalje se poroča, da so podvzeti že vsi potrebni ukrepi, ki naj omogočajo iskričanje tega rudnega bogastva. Strokovnjaki cenijo, da je pod omenjenim ledom za več deset milijard rubljev zlata.

„EKONOM“

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo oprekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

okno neki deklici vrgla pismo. Ta je obljubila, da ji uslugo brezplačno izpolne.

Kot bi ji odpadel mlinski kamen s srca, tako je odleglo Pepci. Zdaj se bo že kako zasukalo, ko bo mati zvedela, kako in kaj. Če ne drugače, bo sama prišla po njo, po svojo Pepco. In v tistih trenutkih se ji življenje pri Starverjevih ni zdelo nič več tako moreče. Da bi ji mati le kaj kmalu odgovorila ali pa se kar sama pokazala na vratih in dejala, da je prišla po Pepco, ker ne pusti, da se s človekom z dežele meščani grede živino!

Človek z dežele sicer rad dela, ne pusti pa, da bi kdo njegovo življenje iz dneva v dan ne kaznovano teptal. Kdor zna delati, zna tudi mnogo potrpeti, ko pa mera prekopi, zna prej tako ponižna podeželska delavna dlan tlačiti, lja tudi krepko udariti.

V stalnem pričakovanju, da bo mati že kaj ukrenila jo je nekega jutra v naslednjih dnevih presenetila gospodična Magda.

Zdelo se je Pepci, da se je Magdi tega dne zlat zob v gornji čeljusti še bolj svetil, ko ji je ta z zaničljivo in zmagovalno kretinjo vrgla na kuhinjsko mizo pismo, o katerem je Pepca mislila, da je že v materinih rokah. Magdin pogled je bil bleščeč in surov, glas pa zadirčen in raskov.

»Da boš za vselej pomnila, ti ničvrednica: vsa pošta, ki jo dobiš ali jo misliš odposlati, gre najprej skozi moje roke! Le kako si drzneš, pocestnica, mene tako hinavsko blatiti! Čisto po slovansko je ta tvoja stvar s pismom. Vedi, da boš v moji službi vse do tedaj dokler se bo meni zdelo. Take pasje upornike je vedno treba kaznovati!« ji je z živalskim nasmeškom metala v obraz.

V Pepci se je dvignila vsa njena slovenska kmetiška in preprosta duša. Udarila bi jo zdaj, pa ve, da ji s pestjo zaenkrat še ne more do živega. Potrpela bo še nekaj časa, toda ko ji bo vsega dovolj, tedaj... o, madžarska židinja, sama zloba te je! Dušo imaš živinsko, srce kot ris neusmiljeno. Najbrže je bilo vse, kar si dosedaj v življenju počela, ena sama velika zlobnost. Saj se že na tebi vidi, da uživaš, če koga tlačiš in trpinčiš ali če gledaš, kako se kdo muči!

»Za kazen, ker si postala upornica in zahrbtnica, glej, da mi ves teden ne stopiš na vrt, če pa ne misliš poslušati, povej že zdaj, da ti razbijem kar tukaj sredi kuhinje tvojo kravjo glavo. Da bi te v nedeljah puščala ven, kjer bi si mi sestajala s kakimi dedci, sramota bi pa navsezadnje padla name, ki sem ti gospodarica!« je z vidnim užitkom lajala v Pepco.

»Tvoja krasna in morda tudi kot ti ničvredna mati, naj se za tvoja pisma kar lepo pod nosom obriše! Pa tudi zate samol! Tvoja gospodarica sem jaz in le jaz odločam kaj boš delala in kako! Zapomni si to za vselej! Le emrgaj se zdaj ko sem te razkrinkala, ti kužla! Če tudi odpošlješ sto pisem domov, jaz jih bom vedno dobila v roke, kajti postar je naš človek! Marš na delo, pa hitro, da me ne zgrabi zopet tisto veselje po tvojem vratu!«

In obraz te tiranke se je pričel vidno raztegati in širiti, iz oči pa ji je sijala sama zloba in veselje nad krutostjo.

Vedno huje je v Pepci kluval obup, nikogar pa ni bilo, da bi ji rekel dobro besedo ali jo vsaj po človeško pogledal. Vsem, ki jo obkrožajo je samo človeški material, ki dela za svojega gospodarja, nikdo pa noče razumeti, da je tudi Pepca človek in da ima zato pravico, da ve za koga dela in čemu. Ker pa dela, lahko zahteva, da se ji delo plača tako, kot se človeškemu dostojanstvu spodobi, ne ne pa da se jo vrhu vsega trpinči in strada.

(Dalje).

**ČITAJTE IN NAROČAJTE
»KMETSKE LISTE«!**

■ **Novi ruski poslanik v Sofiji** je bil pretekli teden sprejet v avdienci pri kralju Borisu in mu izročil poverilne listine.

■ **V rumunskem mestu Galacu**, ki leži ob rumunsko-ruski meji, je zletela v zrak. Domnevajo, da gre za sabotažno dejanje.

■ **Spomenike odstranjajo**. V mestu Terezinu na Češkem so odstranili spomenik predsednika bivše čehoslovaške republike Tomaža Masaryka. Prav tako so odstranili spomenik češkega verskega preporoditelja Jana Husa.

■ **Španska vlada** je prekinila diplomatske odnose z južnoameriško državo Čile, ker je nenaklonjena Francovi revoluciji.

■ **Angleški poslanik v Moskvi** Stafford Cripps je bil pretekli teden sprejet pri Stalinu in ostal z njim dolgo v razgovoru, ki se je nanašal na angleško-ruske odnose in na rusko politiko v sedanji vojni. Rusija vodi popolnoma neodvisno politiko, ki jo narekujejo izključno ruski interesi.

■ **Jezuiti** so te dni proslavljali 400letnico ustanovitve svojega reda. Sedanji general jezuitskega reda je Poljak Ledochowski. Jezuiti so borben red katoliške cerkve, ki je prišel mnogokrat v nasprotje s posameznimi državami in tudi s samim papežem. Iz večih držav so bili izgnani, njihovo premoženje pa so države zasegle. Po daljši dobi so se jezuiti vrnili in danes jim je dovoljeno delovanje po vseh državah.

■ **V glavnem mestu finsko karelijske republike Petrozavodsku** je bila ustanovljena univerza s šestimi fakultetami. Letos bo sprejetih 420 slušateljev.

■ **Japonski knez Konoje** je sestavil novo vlado, ki bo vodila odločnejšo zunanjo politiko, se naslonila povsem na os Rim—Berlin ter pričela borbo za osamosvojitve Azije od vseh drugih vplivov in držav.

■ **Na japonskem otoku Mijaku** je začel bruhati ognjenik. Lava je uničila mnogo hiš in več ljudi je našlo smrt.

■ **Proslava dela**. V Moskvi so te dni proslavili triletnico prekopa Moskva—Volga. Prekop je ogromnega gospodarskega pomena za

Rusijo. Saj je bilo v toku treh let prepeljanih po novem prekopu ogromno blaga in preko šest milijonov potnikov. Novi prekop je omogočil, da priplovejo v Moskvo ladje iz štirih morij.

■ **Agrarna reforma** v Besarabiji in Bukovini. Ruske oblasti so izvedle široko agrarno reformo v novo zaselenih pokrajinah. Razdeljena so bila vsa privatna, cerkvena in samostanska posestva.

■ **Madžarska in Rumunija** sta izvršili delno demobilizacijo, ker je bil nedavno dosežen sporazum med Hitlerjem, grofom Ciano in madžarskimi državniki glede ureditve mejnega spora. Rumunski kralj Karol je pisal osebno pismo Hitlerju, da bi ugodil madžarskim zahtevam po končani vojni.

■ **Praznik revolucije** 14. julij so letos praznovali Francozi kot dan žalosti.

■ **Rusija** vrši ogromne priprave na Daljnem vzhodu. Z vso naglico povečava vojno industrijo, gradi železnice in ceste. Rusija se pripravlja na spopad z Japonsko.

■ **Bolgarski general Žekov**, ki je bil vrhovni poveljnik bolgarske armade v svetovni vojni, je bil povabljen v Nemčijo, da si ogleda zapadna bojišča.

■ **Židje na Češkem** ne smejo imeti golobov, tako je odredil protektor Češke in Moravske. Vsi drugi rejci golobov morajo imeti posebno dovoljenje od oblasti in morajo biti včlanjeni v »Zvezi za rejo golobov«.

■ **Alzacija in Lorena**, pokrajini, ki ju je Francija v svetovni vojni osvojila, nameravajo Nemci priključiti v kratkem zopet k Nemčiji, kakor piše »Hamburger Fremdenblatt«.

■ **Nemška manjšina** se namerava izseliti iz Besarabije še v teku tega meseca. Prva skupina Nemcev se je že vkrcala na ladjo in se bo po Donavi vrnila v Nemčijo.

■ **Cesarica Zita** je odletela z letalom v Ameriko. S seboj je vzela svojo družino. V Ameriki se že dalj časa nahaja njen najstarejši sin Oton Habsburški.

■ **Omadeževala** je čast nemške žene neka Rehderova, ker je občevala s poljskim ujetnikom, mu pisala ljubavna pisma in ga vabila v

svoje stanovanje. Sodišče jo je obsodilo na tri leta ječe.

■ **Lordi beže**. Več angleških lordov je odpotovalo v Ameriko ali Kanado. Beg nekaterih bogatih lordov iz Anglije jo povzročil veliko nevoljo med narodom.

■ **Železniško omrežje v Rusiji**. Sovjetska unija ima na svojem ozemlju, ki meri 21.2 milijona kv. km, skupno 85.100 km železniškega omrežja v primeri s 53.500 km leta 1913. Skupna količina blaga, ki je bilo prepeljano po sovjetskih železnicah, je znašala leta 1933 okrog 8.800 vagonov mesečno. Od leta 1933 do 1938 je bilo zgrajenih okrog 5000 km novih prog in okrog 8.000 km novih tirov, s katerimi so bile enotirne proge povečane v dvotirne.

Sejmi

29. julija: Kostanjevica, Ormož, Semič, Lukovk, Smartno pri Litiji.

30. julija: Maribor, Ormož.

31. julija: Dol. Lendava, Celje, Dol pri Hrastniku, Slov. Konjice, Trbovlje, Pilštanj, Mariberg.

1. avgusta: Črnomelj, Mokronog, Pišce, Turnišče, Trbovlje.

2. avgusta: Maribor, Dravograd, Sv. Lenart v Slov. goricah.

3. avgusta: Zagorje pri Savi, Brežice, Videm pri Savi, Celje, Trbovlje, Križevci okr. M. Sobota.

4. avgusta: Sv. Peter pod Sv. gorami z graščino Bizeljsko, St. Ilj pri Velenju.

× **Termin jesenske prireditve Ljubljanskega velesejma**. Ker je vprašanje termina rešeno, bomo imeli v Ljubljani spet našo velesejmsko prireditev, in sicer od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je moral biti odložen.

„**Kmetški list**“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Navzlic podražitvi usnja
proizvajamo in prodajamo

ČEVLJE

v priznani prvovrstni
kakovosti po prejšnjih cenah.

TRIUMF, MIKLOŠIČEVA CESTA 12
nasproti hotela »Uniona«

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257
Brzjav: „Kmetškijdom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive **4 do 5%** obrestuje po
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!